HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

O‘ZBEK TILI DARSLIKLARIDA FUNKSIONAL SAVODXONLIKNI RIVOJLANTIRUVCHI TOPSHIRIQLAR: MAZMUN, KOMPETENSIYA VA METODIK YONDASHUV

Komolova Sevara Yodgorbek qizi
Andijon viloyati Xo‘jaobod tumani 2-maktab, o‘zbek tili fani o‘qituvchisi
Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.23394580

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumiy o‘rta ta’limning 1–11-sinflarida o‘zbek tili darsliklari orqali o‘quvchilarning funksional savodxonligini rivojlantirish masalasi nazariy-metodik jihatdan yoritiladi. Funksional savodxonlikning matnni tushunish, axborotni izlash va saralash, mazmunni tahlil qilish, dalillarga asoslangan xulosa chiqarish hamda til vositalaridan real kommunikativ vaziyatlarda foydalanish bilan bog‘liq jihatlari ko‘rib chiqiladi. OECDning PISA o‘qish savodxonligi doirasi, darslik topshiriqlarini tahlil qilishga bag‘ishlangan xalqaro tadqiqotlar va O‘zbekiston ta’lim standartlarida belgilangan nutqiy kompetensiya talablari nazariy asos sifatida o‘rganiladi. Adabiyotlar tahlili asosida topshiriqlarni tasniflash mezonlari, sinflar kesimida murakkablikni bosqichma-bosqich oshirish tamoyillari va baholash yo‘nalishlari taklif etiladi. Maqolada 1–11-sinf darsliklarining to‘liq korpusi empirik tahlil qilinmaganligi sababli, darsliklarda muayyan turdagi topshiriqlar qay darajada uchrashi haqida statistik da’volar ilgari surilmaydi.

Kalit so‘zlar: funksional savodxonlik, o‘zbek tili, ona tili darsligi, o‘quv topshirig‘i, nutqiy kompetensiya, matnni tushunish, tanqidiy fikrlash, darslik tahlili, PISA, metodik yondashuv.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретические и методические основы развития функциональной грамотности учащихся 1–11-х классов посредством учебников узбекского языка. Анализируются понимание текста, поиск и отбор информации, интерпретация содержания, формулирование аргументированных выводов и применение языковых средств в реальных коммуникативных ситуациях. Теоретическую основу исследования составляют рамочная модель читательской грамотности PISA, международные исследования по анализу учебных заданий и требования к речевой компетенции, отражённые в образовательных документах Узбекистана. На основе изученной литературы предлагаются критерии классификации заданий, принципы постепенного усложнения учебной деятельности и направления оценивания функциональной грамотности. Поскольку полный корпус учебников для 1–11-х классов эмпирически не анализировался, в статье не приводятся статистические утверждения о частоте отдельных типов заданий в конкретных учебниках.

Ключевые слова: функциональная грамотность, узбекский язык, учебник родного языка, учебное задание, речевая компетенция, понимание текста, критическое мышление, анализ учебников, PISA, методический подход.

Abstract: This article examines the theoretical and methodological foundations of developing functional literacy through Uzbek language textbooks in Grades 1–11. It focuses on text comprehension, information retrieval and selection, interpretation, evidence-based reasoning, and the

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

use of linguistic resources in authentic communicative situations. The study draws on the OECD PISA reading literacy framework, international research on textbook task analysis, and educational requirements concerning language and communication competencies in Uzbekistan. Based on the reviewed literature, the article proposes a classification of textbook tasks, principles for progressively increasing task complexity across grade levels, and key dimensions for assessing functional literacy. As the complete corpus of Uzbek language textbooks for Grades 1–11 has not been empirically examined in this study, no statistical claims are made about the frequency of particular task types in specific textbooks.

Keywords: functional literacy, Uzbek language, mother-tongue textbook, learning task, communicative competence, reading comprehension, critical thinking, textbook analysis, PISA, methodological approach.

1. KIRISH

Zamonaviy ta’limda o‘quvchining bilimni eslab qolishi bilan bir qatorda, uni turli hayotiy vaziyatlarda mustaqil qo‘llay olishi ham muhim natija hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, funksional savodxonlik o‘quvchining matn, axborot va til vositalari bilan ongli ishlashi, ma’lumotlarni tahlil qilishi, asoslangan xulosa chiqarishi hamda o‘z fikrini maqsadga muvofiq ifodalash qobiliyatini qamrab oladi.

OECDning PISA doirasida o‘qish savodxonligi matnni tushunish, undan foydalanish, uni baholash, mazmuni ustida fikr yuritish va matn bilan faol munosabatga kirishish qobiliyati sifatida talqin etiladi [1, 272-b.]. Ushbu yondashuv o‘qishni faqat matn mazmunini qayta aytib berish bilan cheklamaydi. O‘quvchi axborotning ishonchliligini baholashi, matnlar o‘rtasidagi munosabatni aniqlashi va olingan ma’lumotni muayyan vaziyatda qo‘llay olishi ham kerak.

O‘zbek tilini o‘qitishda bu talablar darslik mazmuni va topshiriqlar tizimiga bevosita taalluqlidir. Darslikdagi matnlar, savollar, grammatik mashqlar, ijodiy topshiriqlar va baholash vositalari o‘quvchining til haqidagi bilimini nutqiy faoliyat bilan bog‘lashga xizmat qilishi lozim. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 6-apreldagi 187-son qarori bilan tasdiqlangan davlat ta’lim standartlarida ham ona tili ta’limi o‘quvchining fikrni og‘zaki va yozma ifodalashi, o‘zgalar fikrini tushunishi va nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish bilan bog‘langan [2]. Mazkur hujjatning amaldagi huquqiy maqomi va keyingi o‘zgartirishlari nashrga tayyorlash vaqtida alohida tekshirilishi lozim.

Darslik topshiriqlarini ilmiy tahlil qilish xalqaro metodik tadqiqotlarda ham muhim yo‘nalish hisoblanadi. Sultan va hammualliflar Indoneziya tili darsliklaridagi matn va topshiriqlarni xalqaro o‘qish savodxonligi mezonlari bilan qiyoslab o‘rgangan [3, 563–578-b.]. Vitta esa darsliklarni tahlil qilishni o‘quv materiallarining maqsadga muvofiqligi va ta’lim natijalarini qo‘llab-quvvatlash imkoniyatini baholash vositasi sifatida ko‘rib chiqadi [4, 856–863-b.]. Ushbu tadqiqotlar o‘zbek tili darsliklari haqida bevosita xulosa bermasa-da, ularni tahlil qilish uchun metodik mezonlar ishlab chiqishda foydali qiyosiy asos bo‘la oladi.

Maqolaning maqsadi — o‘zbek tili darsliklarida funksional savodxonlikni rivojlantirishga xizmat qiladigan topshiriqlarning nazariy-metodik xususiyatlarini aniqlash, ularni tasniflash mezonlarini taklif etish va 1–11-sinflar bo‘yicha topshiriqlarni bosqichma-bosqich tashkil etish tamoyillarini asoslash.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

Maqolaning ilmiy-amaliy ahamiyati darslik mualliflari, metodistlar va o‘zbek tili o‘qituvchilari uchun topshiriqlarni funksional savodxonlik nuqtayi nazaridan baholashga yordam beradigan tizimni taklif qilishdan iborat.

2. METODLAR

Tadqiqot nazariy-metodik xususiyatga ega. Unda ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil, mazmuniy tasniflash va nazariy umumlashtirish usullaridan foydalanildi.

Birinchidan, OECDning PISA 2022 baholash doirasi o‘rganilib, o‘qish savodxonligiga oid asosiy kognitiv jarayonlar ajratildi [1]. Ikkinchidan, darslik topshiriqlarini tahlil qilishga bag‘ishlangan xalqaro tadqiqotlar qiyosiy metodik manba sifatida ko‘rib chiqildi [3; 4; 5]. Uchinchidan, o‘qib tushunish jarayonining tarkibiy jihatlarini izohlashda Snow boshchiligidagi RAND Reading Study Group hisobotiga murojaat qilindi [6, 11–18-b.]. To‘rtinchidan, o‘quv materiallarining ta’lim jarayonidagi vazifasi UNESCOning o‘quv darsliklariga bag‘ishlangan materiallari asosida umumlashtirildi [7].

Tahlil uchun quyidagi mezonlar belgilandi:

1. **Mazmuniy mezon** — matn va topshiriqning o‘quv maqsadiga mosligi.
2. **Kognitiv mezon** — axborotni topishdan tortib, tahlil qilish, baholash va xulosa chiqarishgacha bo‘lgan fikrlash amallarini qamrab olishi.
3. **Kommunikativ mezon** — o‘quvchining tinglash, o‘qish, gapirish va yozish faoliyatlarini bir-biri bilan bog‘lashi.
4. **Amaliy mezon** — olingan bilimni real yoki hayotga yaqin vaziyatlarda qo‘llash imkoniyati.
5. **Bosqichlilik mezoni** — topshiriqlar murakkabligining o‘quvchining yoshiga va ta’lim bosqichiga muvofiq oshib borishi.
6. **Baholash mezoni** — topshiriq natijasini aniq, tushunarli va oldindan belgilangan ko‘rsatkichlar asosida baholash imkoniyati.

Tadqiqot doirasida 1–11-sinflarga mo‘ljallangan barcha o‘zbek tili darsliklarining to‘liq korpusi, nashr yillari va sahifalari bo‘yicha empirik tahlil o‘tkazilmadi. Shu sababli maqoladagi tasnif amaldagi darsliklarda topshiriqlar qanchalik ko‘p yoki kam uchrashini ko‘rsatuvchi natija emas, balki keyingi darslik tahlili uchun taklif etilayotgan nazariy-metodik modeldir.

3. NATIJALAR

3.1. Funksional savodxonlikni rivojlantiruvchi topshiriqlarning asosiy turlari

Adabiyotlar tahlili asosida o‘zbek tili darsliklaridagi topshiriqlarni funksional savodxonlik nuqtayi nazaridan besh asosiy guruhga ajratish taklif etiladi.

1. Axborotni topish va tushunishga yo‘naltirilgan topshiriqlar. Bunda o‘quvchi matndagi asosiy fikrni aniqlaydi, muhim ma’lumotlarni ajratadi, voqea-hodisalar ketma-ketligini belgilaydi va notanish so‘zlarning ma’nosini kontekst orqali tushunishga harakat qiladi. Bunday topshiriqlar o‘qib tushunishning boshlang‘ich bosqichini shakllantiradi. Biroq ular faqat matndan tayyor javobni ko‘chirish bilan cheklanib qolmasligi kerak.

2. Tahlil va talqin qilishga yo‘naltirilgan topshiriqlar. Bu guruhda o‘quvchi matn qismlari o‘rtasidagi mantiqiy munosabatni aniqlaydi, sabab va oqibatni izohlaydi, muallifning maqsadini anglaydi, turli fikrlarni qiyoslaydi. Snow va RAND Reading Study Group o‘qib tushunishni alohida so‘z yoki jumlalarni anglash bilangina cheklamay, matn mazmunini yaxlit tasavvur qilish bilan bog‘laydi [6, 11–18-b.].

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

3. Amaliy qo‘llashga yo‘naltirilgan topshiriqlar. O‘quvchi grammatik yoki leksik bilimlardan kundalik muloqotda foydalanadi: e’lon tuzadi, ariza yoki xabar yozadi, yo‘riqnomani tushuntiradi, muayyan vaziyat uchun mos nutq shaklini tanlaydi. Bunda til qoidasi alohida yodlanadigan ma’lumot emas, balki kommunikativ vazifani bajarish vositasi sifatida namoyon bo‘ladi.

4. Tanqidiy baholashga yo‘naltirilgan topshiriqlar. O‘quvchi matndagi fikrning asoslanganligini tekshiradi, dalil va taxminni farqlaydi, ikki manbadagi ma’lumotlarni qiyoslaydi va muallif pozitsiyasiga munosabat bildiradi. PISA doirasida matn mazmuni va shaklini baholash, axborotning ishonchliligini ko‘rib chiqish hamda turli matnlar o‘rtasidagi qarama-qarshiliklarni anglash o‘qish savodxonligining muhim jarayonlari hisoblanadi [1, 272-b.].

5. Ijodiy-kommunikativ topshiriqlar. O‘quvchi matnni davom ettiradi, muayyan muammo yuzasidan fikr bildiradi, dalillangan xat yoki qisqa maqola yozadi, bahsda o‘z pozitsiyasini himoya qiladi. Bunday faoliyat o‘quvchining lug‘at boyligi, grammatik bilimlari, uslubiy tanlovi va mantiqiy fikrlashini birlashtiradi.

Mazkur tasnif qat’iy va bir-biridan uzilgan guruhlarni anglatmaydi. Bitta murakkab topshiriq axborotni topish, talqin qilish, baholash va yozma javob yaratish jarayonlarini birgalikda talab qilishi mumkin.

3.2. Topshiriqlarni ta’lim bosqichlariga muvofiq tashkil etish

Funksional savodxonlikni rivojlantirish topshiriqlarning faqat mazmuniga emas, balki ularning bosqichma-bosqich murakkablashishiga ham bog‘liq. Quyidagi model metodik tavsiya sifatida taklif etiladi.

Sinflar	Asosiy metodik yo‘nalish	Topshiriq namunasi
1–4-sinflar	Matnni tushunish, asosiy ma’lumotni topish, sodda fikr bildirish	Matnga mos sarlavha tanlash; voqealar ketma-ketligini tiklash; 3–5 gap bilan mazmunni bayon qilish
5–7-sinflar	Matn qismlarini bog‘lash, sabab-oqibatni tushuntirish, mazmunni qayta tuzish	Ikki qahramon yoki fikrni qiyoslash; matndagi dalilni topish; xabarni boshqa shaklda yozish
8–9-sinflar	Axborotni tahlil qilish, dalilni baholash, uslubiy vositalarni anglash	Ikki matnni qiyoslash; muallif fikrini dalillar bilan tekshirish; muayyan vaziyatga mos rasmiy matn tuzish
10–11-sinflar	Mustaqil tahlil, dalillangan xulosa, murakkab kommunikativ vazifalar	Turli manbalardan olingan ma’lumotni umumlashtirish; muammoli mavzu bo‘yicha argumentativ matn yozish; manbaning ishonchliligini asoslash

Jadvalda berilgan namunalar amaldagi darsliklardan ko‘chirib olingan topshiriqlar emas, balki topshiriqlarni loyihalash uchun ishlab chiqilgan metodik namunalardir. Ularni amaliyotga tatbiq etishda tegishli sinfning o‘quv dasturi, yosh xususiyatlari va til kompetensiyasi darajasi hisobga olinishi kerak.

3.3. Grammatik bilimlarni funksional nutqiy faoliyat bilan bog‘lash

O‘zbek tili ta’limida grammatik qoidalarni o‘rganish muhim o‘rin tutadi. Biroq grammatik bilimning o‘zi o‘quvchining funksional savodxonligini to‘liq ifodalamaydi. O‘quvchi qoidani bilish bilan birga, uni yozma va og‘zaki nutqda to‘g‘ri qo‘llay olishi lozim.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

Masalan, gap bo‘laklarini o‘rganishda faqat ularni topish yoki tagiga chizish bilan cheklanmasdan, gap tuzilishining ma’noga ta’sirini izohlash, gaplarni mazmunni saqlagan holda qayta tuzish va muayyan vaziyat uchun eng mos ifodani tanlash topshiriqlarini ham berish mumkin. Imlo va tinish belgilarini o‘rgatishda esa matnni tahrirlash, xatolarni izohlash va o‘quvchining o‘z yozma ishini tekshirishi uchun mezonlar taqdim etish maqsadga muvofiq.

Bunday yondashuv til qoidalarini real kommunikativ maqsad bilan bog‘laydi. Vitta darsliklarni tahlil qilishda materiallarning til o‘rganish maqsadlariga xizmat qilishi va o‘quv jarayonini qo‘llab-quvvatlashini baholash muhimligini ta’kidlaydi [4, 856–863-b.]. Shu nuqtayi nazardan, grammatik topshiriqning samaradorligi uning qoidani qay darajada takrorlatishi bilangina emas, balki o‘quvchining tilni mazmunli vaziyatda qo‘llashiga qay darajada yordam berishi bilan ham belgilanadi.

3.4. Matn va topshiriq o‘rtasidagi muvofiqlik

Funksional savodxonlikni rivojlantirishda matnning turi, mazmuni va unga biriktirilgan savollar o‘zaro mos bo‘lishi kerak. Badiiy matn bilan bir qatorda axborot matni, e’lon, yo‘riqnoma, jadval, diagramma, rasmiy xabar va bir mavzuga oid turli manbalardan foydalanish imkoniyatlarini ham ko‘rib chiqish lozim.

Sultan va hammualliflarning Indoneziya tili darsliklariga bag‘ishlangan tadqiqoti matnlar va ularga berilgan topshiriqlarni o‘qish savodxonligi mezonlari asosida alohida tahlil qilish zarurligini ko‘rsatadi [3, 563–578-b.]. Ushbu tadqiqotda qayd etilgan natijalarni O‘zbekiston darsliklariga bevosita ko‘chirish mumkin emas. Biroq undagi tahlil usuli — matn turi, kontekst, kognitiv jarayon va javob shaklini birgalikda o‘rganish — o‘zbek tili darsliklari uchun ham tekshirilishi mumkin bo‘lgan metodik yo‘nalishdir.

Shu asosda darslik topshiriqlarini baholashda quyidagi savollarga javob izlash tavsiya etiladi:

- Topshiriq o‘quvchidan aynan qanday fikrlash amalini bajarishni talab qiladi?
- Javobni matndan to‘g‘ridan-to‘g‘ri topish mumkinmi yoki talqin qilish kerakmi?
- O‘quvchi o‘z xulosasini matndan olingan dalil bilan asoslay oladimi?
- Topshiriq til qoidasini real nutqiy vaziyatda qo‘llashni talab qiladimi?
- Javobni baholash mezonlari aniqmi?
- Topshiriq o‘quvchining mustaqil fikrlashi va o‘z fikrini ifodalashiga imkon beradimi?

Bu savollar darslikning faqat mavzular ketma-ketligini emas, balki o‘quvchining amaliy kompetensiyasini rivojlantirish imkoniyatini ham baholashga xizmat qiladi.

4. MUHOKAMA

Adabiyotlar tahlili funksional savodxonlikni shakllantirishda darslikdagi matn va topshiriqlarni alohida emas, yagona didaktik tizim sifatida ko‘rib chiqish zarurligini ko‘rsatadi. OECDning o‘qish savodxonligi modeli matnni tushunish bilan birga, axborotni izlash, baholash va turli manbalardan olingan ma’lumotlarni birlashtirishni ham qamrab oladi [1]. Shu sababli darslikdagi topshiriqlar faqat reproduktiv javoblar bilan cheklanmasligi, o‘quvchiga mustaqil talqin va asoslangan xulosa chiqarish imkonini ham berishi kerak.

Bunda barcha topshiriqlarni bir xil murakkablikda tuzish maqsadga muvofiq emas. Boshlang‘ich sinflarda matn mazmunini tushunish, asosiy fikrni topish va sodda jumlalar bilan javob berish ustuvor bo‘lishi mumkin. Yuqori sinflarda esa bir nechta manbani qiyoslash, dalilning ishonchliligini baholash, fikrni argumentlar bilan asoslash va turli kommunikativ vaziyatlarga mos matn yaratish kabi murakkab faoliyatlarga bosqichma-bosqich o‘tish lozim.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

Darsliklarni tahlil qilishda xalqaro mezonlardan foydalanish foydali, biroq ularni milliy ta’lim mazmuniga mexanik tarzda tatbiq etish to‘g‘ri emas. O‘zbek tilining grammatik tizimi, milliy-madaniy kontekst, o‘quvchilarning til tajribasi, yosh xususiyatlari va davlat ta’lim talablarini hisobga olish zarur. Shuningdek, darslikdagi topshiriqning sifati faqat uning mavjudligi bilan emas, balki aniq maqsadi, bajarish sharti, o‘quvchi faoliyati va baholash mezonlari bilan belgilanadi.

UNESCO materiallarida darsliklar ta’lim mazmunini yetkazuvchi asosiy vositalardan biri sifatida ko‘riladi; ularning sifati va o‘quv faoliyatini qo‘llab-quvvatlash xususiyati ta’lim jarayoni uchun muhimdir [7]. Demak, darslikdagi matn va mashqlar nafaqat bilim berishi, balki o‘quvchini mustaqil izlanish, savol qo‘yish va o‘z fikrini asoslashga undashi lozim.

Maqolaning cheklovi shundaki, unda 1–11-sinflarning muayyan nashr va yillarga mansub o‘zbek tili darsliklari sahifa-sahifa tahlil qilinmagan. Shuning uchun qaysi sinf darsligida qanday topshiriq ko‘proq yoki kamroq uchrashi, topshiriqlar taqsimotining foiz ko‘rsatkichlari yoxud o‘quvchilarning savodxonligiga ta’siri haqida empirik xulosa berilmaydi. Keyingi tadqiqotda darsliklarning nashr ma’lumotlari aniqlanib, matnlar va topshiriqlar oldindan belgilangan kodlash mezonlari asosida tahlil qilinishi, natijalar esa aniq misollar va hisob-kitoblar bilan ko‘rsatilishi zarur.

5. XULOSA

O‘zbek tili darsliklarida funksional savodxonlikni rivojlantirish o‘quvchining grammatik bilimlarini real nutqiy faoliyat bilan bog‘lash, matnni tushunishdan boshlab axborotni tahlil qilish, baholash va mustaqil matn yaratishgacha bo‘lgan ko‘nikmalarini bosqichma-bosqich shakllantirishni talab qiladi.

Adabiyotlar tahliliga asoslanib, topshiriqlarni axborotni topish va tushunish, tahlil va talqin, amaliy qo‘llash, tanqidiy baholash hamda ijodiy-kommunikativ faoliyat yo‘nalishlarida tasniflash taklif etildi. Ushbu tasnif darslik mualliflari va o‘qituvchilarga topshiriqlarning maqsadi, kognitiv murakkabligi, kommunikativ qiymati va baholash imkoniyatlarini tizimli ko‘rib chiqishga yordam berishi mumkin.

Metodik jihatdan topshiriqlarni sinflar bo‘yicha bosqichma-bosqich murakkablashtirish, turli janrdagi matnlardan foydalanish, grammatik bilimlarni mazmunli vaziyatlarda qo‘llash va o‘quvchining javobini dalillar asosida baholash muhim hisoblanadi. Shu bilan birga, xalqaro mezonlar milliy til xususiyatlari va ta’lim talablariga moslashtirilishi lozim.

Kelgusidagi empirik tadqiqot uchun 1–11-sinf darsliklarining aniq nashrlari tanlanib, ulardagi matn va topshiriqlar turi, kognitiv talabi, kommunikativ maqsadi va baholash shakli bo‘yicha kodlash tizimini qo‘llash tavsiya etiladi. Bunday tahlil darsliklar mazmuni haqida dalillarga asoslangan xulosalar chiqarish va funksional savodxonlikni rivojlantirishga yo‘naltirilgan metodik tavsiyalarni aniq dalillar bilan asoslash imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **OECD.** *PISA 2022 Assessment and Analytical Framework*. Paris: OECD Publishing, 2023. 291 p. DOI: https://doi.org/10.1787/dfe0bf9c-en. Matn ichidagi murojaat: o‘qish savodxonligi doirasi, 272-b.
2. **O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi.** 2017-yil 6-apreldagi 187-son qaror, “Umumiy o‘rta va o‘rta maxsus ta’limning davlat ta’lim standartlarini tasdiqlash to‘g‘risida”. LexUZ. https://lex.uz/uz/acts/-3153714. **Izoh:** hujjatning amaldagi maqomi va keyingi tahrirlari maqola topshirilishidan oldin rasmiy manbada qayta tekshirilishi lozim.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

3. **Sultan, S., Rapi, M., Basri, M. B., Mangila, B. B., & Rahmat, W.** Texts and Tasks in Indonesian Language Textbooks: Do They Support Indonesian Students in the International Reading Literacy Test? *International Journal of Language Education*, 2023, 7(3), 563–578. DOI: https://doi.org/10.26858/ijole.v7i3.56017.
4. **Vitta, J. P.** The Functions and Features of ELT Textbooks and Textbook Analysis: A Concise Review. *RELC Journal*, 2023, 54(3), 856–863. DOI: https://doi.org/10.1177/00336882211035826.
5. **Jeon, J.-H.** A Textbook Task Analysis Based on the CEFR Mediation Scale of Basic User. *Primary English Education*, 2024, 30(1), 91–115. DOI: https://doi.org/10.25231/pee.2024.30.1.91. **Izoh:** ingliz tili darsliklari bo‘yicha tadqiqot; maqolada qiyosiy metodik manba sifatida ishlatilgan.
6. **Snow, C. E. (Chair).** *Reading for Understanding: Toward an R&D Program in Reading Comprehension*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2002. 184 p. ISBN: 0-8330-3105-8. Ochiq manba: https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED463559/pdf/ERIC-ED463559.pdf. Matn ichidagi murojaat: o‘qib tushunishning nazariy asoslari, 11–18-b.
7. **UNESCO Global Education Monitoring Report.** *Every Child Should Have a Textbook*. UNESCO, 2016. https://www.unesco.org/gem-report/en/publication/every-child-should-have-textbook.
8. **Umarov, B.** Developing Reading Comprehension Skills: The Role of Textbooks in Successful Learning and Development. *Acta NUUz*, 2026, 1(1.1), 180–183. DOI: https://doi.org/10.69617/nuuz.v1i1.1.10819.